

„РАЗЦВЕТЪТ НА БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА ПРЕЗ IX—X ВЕК“

В две заседания (на 2 и 9 февруари т. г.) на Научния съвет яри Института за литература бе обсъден трудът на Емил Георгиев — „Разцветът на българската литература през IX—X век“.

Трудът на проф. Емил Георгиев е по-веселен на един от най-бляските периоди от развитието на българската средновековна литература — времето след покръстването и епохата на цар Симеон, когато в резултат на делото на Кирил и Методий широко се разпространява славянската писменост и просвета и се създават условия за многообразна литературна дейност. Авторът е насочил усилията си към по-пълно и цялостно изследване на проблемите на старобългарската литература от съвременни марксистко-ленински позиции.

Според рецензента Димитър Ангелов авторът е успял до голяма степен да свърже развитието на българската книжнина през IX—X в. с цялостното обществено-икономическо развитие на България. Ем. Георгиев разглежда създаването на българската литература като продължителен исторически обусловен процес. Рецензентът посочва някои непълноти от идейно-методологически и фактологически характер. Д. Ангелов смята, че авторът е прекалил в положителната си оценка на феодалната идеология, а не е обърнал достатъчно внимание на ролята на социално-еретическите движения, които се развиват през X в. в България. Рецензентът изброява някои моменти и гледища в труда, които не са достатъчно доказани и търпят възражение. В заключение Д. Ангелов отбелязва, че трудът на Ем. Георгиев е сериозно научно постижение, безспорен успех и неговото издаване ще предизвика голям интерес.

Другият рецензент Боню Ст. Ангелов дава също така висока оценка на работата на Ем. Георгиев. Основната задача на автора е не само да разкрие разцвета на българската литература през нейния „Златен век“, но същевременно да покаже образите на отделните книжовници и да свърже литературния процес с обществено-политическия живот през епохата. Според рецензента характерна черта на труда е, че авторът влиза в спор с много други учени и защитава своето гледище аргументирано, последователно прокарва своята концепция за живота и

делото на Кирил и Методий и изтъква влиянието им върху книжовниците след тях.

Б. Ст. Ангелов направи бележка, че в главата „Златният век на българската литература“ авторът подробно е разгледал политическите и икономическите промени в страната, но не е засегнал самата литература и култура, не е посочил техните основни тенденции, характер и прояви.

В обсъждането взеха участие: Александър Милев, Иван Дуйчев, Кръстьо Генов, Николай Дилевски и Георги Цанев.

Без да се спира подробно върху положителните качества на труда, Александър Милев засегна няколко важни езиковедски въпроси, които авторът недостатъчно е осветлил и изяснил. Авторът е пропуснал надписа на Иван Владислав, необосновано е твърдението му относно именника на българските ханове, неуточно е на какъв език Методий е проявявал красноречието си пред Борис, абсолютизира се становището, че Методий е станал управител на княжество в Македония и др. Според Ал. Милев доказателственият материал за старобългарския характер на кирилometодиевия език е убедителен, обаче езиковедските доказателства се нуждаят от по-големи и по-пълни уточнявания.

В изказването си Иван Дуйчев изтъква, че трудът на Ем. Георгиев представлява синтез от многогодишни изследвания и проучвания и заслужава да бъде издаден. Според Дуйчев авторът недостатъчно защита своите предшестващи; някои нови изследвания също не са взети предвид. Това прави на места анализите на Георгиев да звучат неубедително. В подкрепа на своите мисли Дуйчев посочи, че не е използвано изданието на Айцетмюлер на Шестоднева, малко е засегнат езиковият принос на Йоан Екзарх като творец на старобългарския език. Нужно е да се спомене статията на Миятев, авторът да посочи изследванията на чешкия славист Франтишек Дворник и т. н.

Кръстьо Генов изтъкна, че изказванията са насочени главно към фактологическата страна, а трябва да се обърне повече внимание на старата литература от литературоведческо гледище. Той препоръча на автора да засегне като проблем

отношението на старата българска литература към народното поетическо творчество, да се посочи историческата вина на феодалната класа, да се изясни въпросът за преводната библийска литература, която намира отражение във фолклора, да се анализира и покажат съществени елементи в произведенията на Евтимий и Цамблак и най-сетне, когато авторът доказва своите собствени тези, трябва да обори онова, което е против тях.

Никол ай Дилевски препоръча на автора да подсили още фактическата страна около втория Симеонов сборник, който съществува в руската книжнина и да насочи вниманието си към неговите езикови особености. Той смята, че авторът може да заостри някои моменти, да задълбочи наблюденията си, за да натежи доказателствената сила в изследването.

С поглед върху целия труд бе изказването на Георги Цанев. Той изтъкна, че в работата на Ем. Георгиев има прегрес към историческия материал, подробно се дава обществено-икономическият характер на епохата, а по-малко място е отделено за изследвания на самите литературни явления и факти. Това ясно проличава още в първата глава. По-късно в главата „Златният век на българската

литература“ се изтъква на преден план обществената атмосфера, без да изтъкнат проблемите, свързани с литературата. Г. Цанев посочи, че литературният анализ на някои места е недостатъчен.

В своето изказване Е м и л Г е о р г и е в благодарил на рецензентите, изтъкнал сериозното и задълбочено отношение на изказалите се към неговия труд. Той на кратко споделил своите становища по отделните проблеми и посочи, че историцизмът на места просто се е наложил във връзка с обосноваването на нови тези. Авторът възрази на критичните бележки по отношение някои нови изследвания, които не са взети предвид в труда му, понеже са излезли от печат след предаване на работата. Накрая Ем. Георгиев изтъкна, че основен принцип в работата му по отншение собствените становища е — най-напред да посочи чуждото мнение и след това да изложи собственото си становище по повдигнатия въпрос.

Председателстващият Г е о р г и Ц а н е в повторно забеляза, че новите тези на автора на места трябва да се обосновават по-точно и задълбочено, за да излезе от печат един сериозен и ценен научен труд върху историята на старобългарската литература.

„ПРОБЛЕМИ НА ДЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА“

На 25 февруари т. г. Научният съвет при Института за литература разгледа първия том от сборника „Проблеми на детската литература“. Материалът на сборника е разпределен в три раздела: „Общи въпроси“, „Очерци и студии“ и „Из историята на периодичния печат“.

Рецензентът Симеон Султанов намира за похвална инициативата на авторите, които за пръв път у нас се заемат със съставянето на сборник със студии и очерци по въпросите на детската литература. Макар и твърде закъснял, този сборник все още не обхваща всички автори, писали за деца, и не изчерпва всички въпроси на детската литература, тъй като години наред малко се е работило в това направление.

Султанов подробно разглежда трите раздела на сборника. В първия са включени статиите: „Към системно и основно проучване на детската литература“ от Кръстьо Генев, „Оптимистичният характер на детската литература“ от Иван Попиванов и „Възпитателното значение на фантастичната приказка“ от Жечо Атанасов. Рецензентът намира, че статията на Генев има прогностичен характер и в нея са набелязани ре-

дица проблеми, които стоят пред българските литературоведи. Султанов изтъква необходимостта от сериозни допълнения към тази статия, особено по въпросите, свързани с нашата съвременна детска литература и художествено майсторство. В бележките си за статията на Попиванов рецензентът сочи интересния и важен проблем за оптимизма в детската литература и намира, че авторът недостатъчно убедително държи на своята теза, че „не може да се говори за критически реализъм в произведенията за най-малките“ и препоръчва да не се изпада в увлечение при анализите на някои стихотворения. Студията на Атанасов, която от гледна точка на педагога поставя проблемата за „възпитателния характер на приказката“ може да има по-голяма стойност, ако се задълбочат и илюстрират мислите на автора с по-интересни примери от детската литература.

Рецензентът дава ценни препоръки на авторите на очерците от втория раздел на сборника. В очерка си за Марко Марчевски Кръстьо Генев прави опит да анализира художествената идея на неговите повести из партизанския живот. Като използва „анкетния метод“, авторът се е